

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

IDŐSEK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/58/2/2015
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2015. ÁPRILIS 22. 12:00

Helyszín: 1054 Budapest, Akadémia utca 3. Klubterem

Időpont: 2015. április 22. 12:00

Tárgy: Idősek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport Ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Novák Katalin, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár, az Idősek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport elnöke köszöntötte a résztvevőket. Tájékoztatta a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy a Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság egy új szervezeti egysége a közigazgatásnak. Az Államtitkárság létrehozásának az volt az indoka, hogy ne a szociális terület foglalkozzon a családok helyzetével, hanem ez önálló terület legyen. Bemutatta **Fűrész Tünde** család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár asszonyt. A Család- és Népesedéspolitikáért Felelős Helyettes Államtitkárság foglalkozik az idősüggyel, valamint ellátja az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság feletti kormányzati felügyeletet. Bemutatta továbbá **Dr. Mészáros József** főigazgató urat, valamint **Hulák Zsuzsannát**, az Idősügyi- és Nyugdíjbiztosítási Főosztály főosztályvezetőjét. Az idősök jogaival való foglalkozás jelentős részét jelenti a nyugdíjak kérdése, amely tekintetében közös felelőssége van az Államtitkárságnak a Nemzetgazdasági Minisztériummal. Azonban az idősügy ezen túlmutat, fontos eleme a generációk közötti együttműködés elősegítése, a közgondolkodás formálása az idősök elfogadása, megbecsülése érdekében, tehát az idősügy emberi jogi megközelítése. Működik továbbá az Idősek Tanácsa, amelynek elnöke Miniszterelnök Úr, alelnöke pedig a család- és ifjúságpolitikáért felelős államtitkár. **Novák Katalin** bemutatta röviden az Emberi Jogi Munkacsoport és a tematikus munkacsoportok alakulását, tevékenységét, majd ismertette az ügyrend főbb pontjait.

A munkacsoport tagok egyhangúlag elfogadták az ügyrendet.

Novák Katalin megkérte a résztvevőket, hogy mutatkozzanak be, röviden ismertessék a tevékenységüket.

Dr. Mészáros József jelezte, hogy az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság feladata a nyugdíjas kor méltóvá tétele. Ezen kívül az intézmény a generációk közötti szolidaritást is jelképezi, mivel a mindenkori fiatal generációk befizetéséből működik a nyugdíjrendszer.

Dr. Molnár Ágnes, az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Nyugdíjjogi Szabályozási és Szakigazgatási Főosztályának főosztályvezető-helyettese tájékoztatta a jelenlévőket, hogy 2015 áprilisától az ONYF szervezetébe integráltan látja el feladatát a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság.

Lovász László megköszönte a lehetőséget a részvételre a Tematikus Munkacsoportban. Jelezte, hogy 2009 óta dolgozik az Európai Parlamentben, 2012 óta pedig az ENSZ CERD Bizottságának a szakértője. A Tematikus Munkacsoport munkájában szakértőként vesz részt. Véleménye szerint ez egy kötelező fórum abból a szempontból, hogy az idősödéssel kapcsolatos kérdések minél holisztikusabban kerüljenek megtárgyalásra. Jelezte, hogy aktív idősödéssel kapcsolatos kérdésekben, valamint a fogyatékoságot érintő témákban, a demográfiai helyzettel kapcsolatban és a robotika témakörével tudna hozzájárulni a Tematikus Munkacsoport munkájához.

Németh István, a Vasutas Nyugdíjasklubok Országos Szövetsége képviselőjében elmondta, hogy személyesen nyugdíjkérdésekkel, szervezési, valamint a szervezet jogi kérdéseivel foglalkozik.

Horváth László, Vasutas Nyugdíjasklubok Országos Szövetségének elnöke, valamint a Civil Összefogás Fórum Nyugdíjas Szekciójának elnöke jelezte, hogy mindkét szervezet évek óta kiemelt figyelmet szentel a generációk közötti kapcsolat javításának. Kiemelt programjai a Nagyszülő-unoka Program, valamint a Nagyszülő-szülő-unoka Program. A nagyszülő szerepéről a családban két éve konferenciát is tartott a Szövetség. Gyakorlati programjaik tekintetében fontos megemlíteni a kulturális, egészségmegőrző programok mellett a nagyszülő, a szülő és az unoka közös üdültetését. Örömmel fogadták, hogy az új Alaptörvény foglalkozik a generációkkal és külön nevesíti az időskort, mint védett tulajdonságot.

Roszik Ágnes a Tessedik Sámuel Evangélikus Szeretetszolgálat képviselőjében elmondta, hogy az általa vezetett intézmény idősök szakellátásával és alapszolgáltatással is foglalkozik. Jelezte, hogy az ügyrend II. 1. a) pontjával kapcsolatban lennének témafelvetései, de ezt, amennyiben lehetséges e-mail útján juttatná el.

Novák Katalin javasolta, hogy a további munka ne csak a formális megbeszélésekre szorítkozzon, hanem az Emberi Jogi Munkacsoport Titkárságának e-mailes címlistáján keresztül is, ezért természetesen ebben a formában is várja a napirendi javaslatokat, tájékoztató háttéranyagokat a következő ülésekre.

Kiss Judit a Schweitzer Albert Református Szeretetotthon képviselőjeként tájékoztatta a jelenlévőket, hogy bentlakásos intézmények fenntartása mellett házi segítségnyújtással is foglalkoznak. Az első számú telephelyük a Hermina úton található és 104 fő befogadására alkalmas. A tapasztalataik szerint az utóbbi időben egyre több magas ápolási igénnyel rendelkező idős ember kerül be az intézményekbe. A második számú telephelyük a XVII. kerületben található és 27 fő befogadására alkalmas. Itt, mentálisan és fizikálisan egészségesebb, aktívabb idősök laknak. Tevékenységükből adódóan szintén a II. 1. a) pontban tud majd hozzátenni a Tematikus Munkacsoport munkájához.

Szirmai Viktor az Olajág Otthonok főigazgató-helyettese elmondta, hogy nappali bentlakásos intézményhálózatot működtetnek, amelyeknek összesen 1350 lakója van. Az otthonok az EMIH fenntartásában működnek. Speciális intézmények abból a szempontból, hogy a tartós bentlakáson túl magas szintű egészségügyi ellátást is biztosít, illetve a

demenciában szenvedő lakók számára külön ellátást, speciális körülményeket alakítottak ki. Fontosnak tartják egy társadalmi kép kialakítását arról, hogy mi egy idősothton feladata. Jelezte továbbá, hogy 5-10 évre költözik be valaki egy idősothtonba, amely idő alatt romlik az állapota és cselekvőképességet érintő problémák is felmerülnek. Erre a jog nem megfelelően adja meg a válaszokat, ezért ezt a témakört javasolta a további megbeszélések egyik tárgyának.

Dr. Jambrik Ágnes az Országgyűlés Hivatalának Képviselői Információs Szolgálatától tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a képviselők, a Hivatalban dolgozók szakmai háttéranyagainak ellátásával foglalkoznak, valamint a Könyvtár is az irányításuk alá tartozik. Megfigyelőként vesznek részt a tematikus munkacsoportok ülésein, mivel a tájékozódás nagyban segíti a munkájukat.

Gyarmati Andrea a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Családpolitikai és Kutatási Igazgatóság képviselőjében elmondta, hogy az ellátórendszerben élő idősokkal kapcsolatban több kutatásuk is volt. Elsősorban különböző család- és szociálpolitikával kapcsolatos kutatásokat végez az Igazgatóság. Jelezte, hogy az intergenerációs kapcsolatok egy szegmensével nem foglalkozik senki, ami a nagyszülői kisgyermekgondozás. Ennek aránya nagy mértékben lecsökkent az utóbbi időben. Míg az 1980-as évek a nagyszülők 11%-a gondozta az unokát, addig 2000-ben csak 4% volt ez az arány.

Béres Sándor, a Nyugdíjas Polgári Egyesület elnöke tájékoztatta a jelenlévőket, hogy alapvető céljuk a nyugdíjasok életkörülményeinek a javítása, az ország különböző tájainak a megismertetése. Ezen kívül tájékoztatási, kulturális programszervezési tevékenységet is ellátnak.

dr. Arany-Tóth Mariann a Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatás Szabályozási Főosztályáról elmondta, hogy szakterületük a Munka Törvénykönyve és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény, ezekkel kapcsolatban készítének szakmai véleményeket, valamint ezen törvények kodifikálásában vesznek részt.

Kovácsné Skapér Rita a Magyarországi Ferences Rendtartomány képviselőjében tájékoztatta a résztvevőket, hogy négy szociális intézményük van szerte az országban, amelyek egy része idős ellátással foglalkozik, de fogyatékkal élők számára fenntartott intézményük is van.

Némethné Jankovics Györgyi a Magyar Nyugdíjasok Egyesületeinek Országos Szövetségének elnöke hangsúlyozta, hogy a Szövetség a hazai nyugdíjas érdekvédelmi szervezetek egyik legnagyobbika, mert 35 tagszervezete van, valamennyi megyében és nagyobb megyeközpontokban és közel 130.000 nyugdíjas tagja van a tagszervezeteknek, amelyek 1560 nyugdíjas közösségben végzik a tevékenységüket. 27 éve alakult a szervezet és 2010-ig a Nyugdíjas Tanács tagjaként is működött. Egyformán fontosnak tartják a nyugdíjasok anyagi biztonságát és testi, szellemi, lelki jólétét. Utóbbi tevékenységi kört is érdekvédelmi területként értelmezik. A szervezet mottója: Hagyományos értékeken alapuló modern időskor. **Némethné Jankovics Györgyi** jelezte továbbá, hogy a Generáció Magazin kiadója is, amely 13 éve havonta 10.000 példányban jelenik meg, amelyet szívesen felajánl a közös munka érdekében.

Rátkai Balázs, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Szervezetek Főosztálya képviselőjében elmondta, hogy az ENSZ szervezeteivel foglalkozik alapvetően és szívesen

felajánlja a nemzetközi kapcsolatokban szerzett tapasztalataikat. Például van az idősök jogaival foglalkozó ENSZ raportőr és munkacsoport.

Novák Katalin jelezte, hogy a nemzetközi jó gyakorlatok tekintetében mindenképpen kérnék a Külgazdasági és Külügyminisztérium segítségét, mert ez mind az állami, mind a civil szféra számára hasznos lehet.

Dr. Sütő Teréz, az Idősök Európa Háza elnökeként tájékoztatta a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy 22 éve tagja a Sopronban működő Alapítványnak. 18 évig szerveztek idősügyi és szociális témákban akkreditált továbbképzéseket. Az Alapítvány 10 év után újra megismételte a 65 év feletti demenciaszűrését, ami megdöbbentő eredménnyel zárult. Duplájára nőtt a demenciában érintettek száma. Szükséges lenne ebben a kérdésben egy olyan program, stratégia kialakítása, amelynek egészségügyi, társadalmi és szociális vonatkozása is van. A demenciában szenvedők hozzátartozói nagyon magukra vannak hagyva, ezért az Alapítvány szervez egy „Alzheimer Kávézót”, ahol a hozzátartozóknak nyújtanak segítséget. Ezen kívül készítettek egy kiadványt „Otthonápolás Szakszerűen” címmel. Hangsúlyozta továbbá, hogy sok magányos idős ember él, akik nem feltétlenül szorulnak szociálisan segítségre, de fontos lenne, hogy legyen valaki, aki beszélget velük, elkíséri őket templomba, színházba stb. Éppen ezért elindították az önkéntes segítők programját.

Szilágyiné dr. Szemkeő Judit a Fehér Kereszt Gyermekvédő Alapítvány elnöke elmondta, hogy kifejezetten a generációk együttműködésének érdekében dolgoznak. A Heim Pál Kórház hozta létre az alapítványt 23 évvel ezelőtt. Az elmúlt 10 évben több olyan képzési programja volt az Alapítványnak, amely a családokat, a generációkat összekapcsolja. Tavaly voltak olyan programok, amikor eseti támogatást tudta nyújtani. Céljuk, hogy az idősödés szellemi és egyéb aktivitással kapcsolódjon össze. Készítenek továbbá egy olyan kutatást, amelyben megkérdezik a különböző generációk tagjait, hogy miben látják a generációk közötti együttműködési lehetőségeket és hol látják az akadályokat. Tavaly is készítettek egy tájékoztató füzetet a gyakorlati tapasztalataik bemutatására.

Kosinszky Zsuzsanna, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, Köznevelésért Felelős Helyettes Államtitkárság, Társadalmi Kapcsolatok Osztályának képviselőjeként jelezte, hogy munkája egy részét a pedagógus szakmai szervezetekkel, diákszervezetekkel, szülői szervezetekkel való kapcsolattartás teszi ki. Azonban a Tematikus Munkacsoport szempontjából az Iskolai Közösségi Szolgálat jelentős. 2011-ben a nemzeti köznevelésről szóló törvény adta meg a jogi keretet a program elindulásához. 2016-ban, akik érettségi vizsgára jelentkeznek, azoknak 50 óra közösségi szolgálatot kell már teljesíteni, így ez a program a jövőben fog kiteljesedni. A projekt indulásának az volt a filozófiája, hogy a diákokat szociálisan érzékenyvé kell tenni, különböző kompetenciákat szükséges fejleszteni. Az évek során bővült a fogadóintézmények száma, ezáltal a végezhető tevékenységek köre is kiszélesedett. A programok nagy része a generációk közötti kapcsolat erősítésére összpontosít. Kezdetben csak állami fenntartású intézményekben teljesíthették a közösségi szolgálatot a diákok, azonban mára már más lehetőségek is megnyíltak. Sok intézmény úgy vesz részt a programban, hogy pályázatokat hirdet, amelyre jelentkezhetnek különböző szervezetek. Népszerű program volt például a „Kattints rá nagyira!” vagy a „Tiszteletet az éveknek!”. A szociális tevékenységeken túl nagy számban végeznek feladatokat a katasztrófavédelemnél és a rendőrségnél a diákok. A www.kozossegi.ofi.hu oldalon várják sok szervezet jelentkezését, akik tudnak fogadni közösségi szolgálatos diákokat.

Kusovszky Imréné az EMMI Nyugdíjas Bizottságának elnöke tájékoztatta a jelenlévőket, hogy 2010 óta működik a szervezet, amelynek 535 tagja van. Jelezte, hogy a Bizottság tagjai közül, akik nemrég mentek el nyugdíjba, nagyon szívesen felajánlanák tapasztalatukat bármilyen idősügyi témában.

Faragó Melinda, az Egyenlő Bánásmód Hatóság képviselőjében elmondta, hogy a Hatóság diszkriminációs ügyeket vizsgál, vagyis ért-e valakit hátrányos megkülönböztetés jogszabályban rögzített védett tulajdonsága miatt. A védett tulajdonságok között szerepel az életkor is. A gyakorlat azt mutatja, hogy két területen éri hátrányos megkülönböztetés az időseket. Az egyik a szolgáltatásnyújtás területe (főként banki hitel ügyintézés), a másik a foglalkoztatás (a munkához jutás és a juttatások területén). Ezen kívül érzékenyítő tréningeket is tart a Hatóság.

Dr. Csikós Tímea az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, Esélyegyenlőségi és Gyermekjogi Főosztályának képviselőjében hangsúlyozta, hogy a Hivatal jelenleg részt vesz egy nemzetközi projektben, amelyet a Nemzeti Emberi Jogi Intézmények Európai Hálózata hívott életre. Célja, hogy monitorozza az idős ellátásban résztvevők emberi jogainak érvényesülését. A projekt 2015 januárjában indult és 2,5 éves időtartamú. Jelezte, hogy „A” státuszú Nemzeti Emberi Jogi Intézményként kiemelt szereplője az AJBH a programnak, ami azt jelenti, hogy mintaként tekintenek a Magyarországról érkező tapasztalatokra. Továbbá van lehetőség a más országokból érkező jó gyakorlatok becsatornázására is az idősellátásba. Jelezte **dr. Csikós Tímea**, hogy a Tematikus Munkacsoportból érkező javaslatokkal is fel lehet tölteni tartalommal ezt a projektet.

Pálfi Éva az Emberi Erőforrások Minisztériumának Egészségügyi Koordinációért és EU-ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárságának titkárságvezetője elmondta, hogy az egészségügyi ágazat részvétele az ügyrend alapján is indokolt a Tematikus Munkacsoport munkájában. Jelezte továbbá, hogy a Szociálpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkársággal közösen társfelelősei az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ felügyeletének.

Fűrész Tünde család- és népesedéspolitikáért felelős helyettes államtitkár örömmel fogadta, hogy többször elhangzott a generációk közötti együttműködés, mert a Helyettes Államtitkárság egyik sarokköve ez a terület. Jelezte, hogy számítanak a Tematikus Munkacsoport tagjainak együttműködésére a nemzedékek közötti együttműködés erősítése érdekében.

Mikesy György a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesületének elnöke elmondta, hogy az Egyesület legfontosabb célja horizontális szemléletet valósítson meg, mivel a fogyatékos személyek nemcsak a fogyatékos ügyi politikában érintettek, hanem az élet minden más területén is. Az idősek jogaival kapcsolatban is számos olyan terület van, ahol nem tudták érvényesíteni az érdekeiket. Példaként említette, hogy a nők 40 év munkaviszony után nyugdíjba mehetnek, azonban egy fogyatékos nő nem fogja tudni elérni ezt a 40 évet. Ezt próbálta arányosítani a szabályozás bevezetésekor. Jelezte továbbá, hogy az idős fogyatékos emberek jóval kiszolgáltatottabbak.

Novák Katalin megköszönte a bemutatkozást, valamint az értékes felvetéseket. Kérte, hogy további észrevételeiket, javaslataikat az Emberi Jogi Munkacsoport Titkárságán keresztül juttassák el hozzá. Jelezte, hogy 2015-2020 között zajlik az újabb Európai Unió fejlesztési időszak, amelynek keretében indulnak majd olyan programok, amelyek az idősek jogait, a

generációk közötti együttműködést, új módszertanok kialakítását szolgálják. Hangsúlyozta, hogy önkéntességre nem csak az iskolai közösségi szolgálat keretében van lehetőség. A további önkéntes lehetőségek koordinálása az Államtitkárság feladatkörébe tartozik, és ennek keretében egy új honlap is fog indulni a kereslet és a kínálat összehangolásának érdekében. A következő ülés napirendjét részben az ülésen elhangzott felvetések fogják meghatározni, de van lehetősége a Tematikus Munkacsoport tagjainak is témákat javasolni.

Mikesy György javasolta, hogy kerüljön megvalósításra az a hollandiai gyakorlat, amely szerint a fiatalok közösségi szolgálatot teljesítenek és cserébe biztosítanak számukra albérletet.

Lovászy László jelezte, hogy az általa az ülés elején felvetett témakörökből szívesen tart egy prezentációt

További hozzászólás hiányában **Novák Katalin** berekesztette az ülést.

Hangfelvétel alapján készítette: Princz Viktória, szakreferens

Látta: dr. Bielik Réka, titkárságvezető

Jóváhagyta: Novák Katalin, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár